

Отже, взявши до уваги дослідження різних авторів, науковців та вчених, ми бачимо незадовільну картину розвитку фізичної культури в Україні. Рівень інтересу студентів до фізичного виховання й спорту невисокий. Тож потрібно переглянути концепції, технології та методики викладання фізичної культури в школах та у вищих навчальних закладах. При цьому фізкультурна робота повинна бути спрямована на здоров'я, виховання, задоволення інтересів, бажань, мотивів дітей та молоді. Осучаснення фізичної культури, як навчальної дисципліни потребує, перш за все, державної підтримки.

Література:

1. Карабанов А. Шляхи підвищення мотивації студентів до фізичного виховання й спорту у вищому навчальному закладі. – [Електронний ресурс] / Анатолій Карабанов, Надія Карабанова, Богдан Зубрицький – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fvs_2010_4_13.pdf
2. Вишневський О. Сучасне українське виховання : пед. нариси / О. Вишневський. – Л., 1996. – 238 с.
3. Мозолев О.М. Розвиток фізичного виховання в системі вищої освіти Польщі на рубежі ХХ – ХХІ сторіччя. – [Електронний ресурс] / Мозолев О. М., Кошура А.В. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Znpkhist_2015_1_1_35.pdf
4. Мазурчук О. Мотивація молоді до ведення здорового способу життя через використання сучасних і нетрадиційних підходів до проведення занять фізичного виховання» [Електронний ресурс] / Олег Мазурчук. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fvs_2013_2_20.pdf
5. Повар О. «Мотиваційно-ціннісне ставлення студентів університетів до фізичного виховання й спорту» [Електронний ресурс] / Олег Повар. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fvs_2012_1_12.pdf
6. Олексієнко Я.І. Формування мотивації до занять фізичною культурою у школярів – запорука зміцнення їхнього здоров'я. – [Електронний ресурс] / Олексієнко Я.І. – Режим доступу: www.pdaa.edu.ua/np/pdf2/5.pdf

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТІВ ПО ФОРМУВАННЮ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Міщенко Дар'я

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Науковий керівник – ст.викл. Кириленко Г.В.

У статті автори здійснили аналіз досвіду реалізації проектів по формуванню здорового способу життя молоді в Україні. Автори однозначно констатують: накопичений досвід у проведенні заходів та акцій з пропаганди щодо здорового способу життя в Україні дозволяє говорити про

можливість та необхідність переходу до етапу аналізу ефективності різноманітних програм та відбору кращого досвіду.

Ключові слова: оздоровчі проекти, здоровий спосіб життя, досвід, молодь.

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Входження України у новий період становлення всіх сфер соціального розвитку, відновлення державності, відродження багатого культурно-історичного досвіду та традицій національного виховання висуває проблему гармонійного фізичного і духовного розвитку молодого покоління, соціалізації його як особистості. Такий стиль життєдіяльності спрямований перш за все на підтримку та збереження здоров'я фактично здорових людей. Звичайно, саме у молодому віці повинна прищеплюватись та виховуватись мотивація до такого способу життя, його доцільність та необхідність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із проблеми. Політика та заходи по формуванню здорового способу життя передбачають програми та проекти, що розраховані на широкий загальний діти та молоді, на батьків, на окремі групи ризику чи групи спеціальної уваги молоді та батьків, а також – на фахівців, що працюють з молоддю. Тому в одних випадках робота побудована лише як виховна і профілактична, в інших – як виховна та корекційна або навіть виховна та лікувально-корекційна. Окремі проекти реалізуються як освітні або тренінгові [1].

Як правило, вітчизняні проекти по формуванню здорового способу життя ініціюються державними установами, переважно спеціалізованими (освітніми, молодіжними, медичними, соціальними тощо) і тими з різноманітних громадських організацій, які дістали підтримку міжнародних організацій, фондів тощо. Розглянемо деякі існуючі проекти за різними напрямками, що сприяють формуванню здорового способу життя дітей та молоді.

Навички, закладені у дитинстві, формуються на рівні підсвідомості на все життя. Якщо поглянути на шкільний вік, то тут є два напрями діяльності по формуванню здорового способу життя молодого покоління: це діяльність школи у цьому напрямі та різних позашкільних навчально-виховних закладів.

Багато років в Україні діє програма валеологічної освіти. Валеологія, як шкільний предмет, сприймається досить неоднозначно і батьками, і вчителями. Останнім часом з'являються критичні статті у пресі стосовно викладання валеології у школі. Але ніхто не сумнівається в тому, що валеологічні знання дуже потрібні. Адже валеологія це не просто шкільний предмет, а своєрідна філософія здорового способу життя, це той предмет який має дати не тільки знання про власний організм, а й сформувати навички життя у напрямі зміцнення та збереження здоров'я. І саме в цій площині полягає ще одна

проблема: мало підготувати викладача з цього напрямку, треба, щоб валеологія стала філософією його особистого життя. Адже важко очікувати від підлітків засвоєння шкідливості паління, якщо сам викладач не може позбутися цієї звички і діти про це знають [2].

Цікавий досвід ФЗСЖ набувають деякі навчальні заклади недержавної форми власності. Так, Фінансовий ліцей м.Києва прагне надати ліцеїстам комфорт і безпеку, поєднати в єдину систему зусилля щодо освіти, виховання і здоров'я, викоренити з життя учнів «звичайні» хвороби підліткового середовища - паління, наркотизацію, вживання алкоголю, насильство, крадіжки, лайки, брехню, пропуски занять тощо. У штаті, окрім медичного працівника, працює психолог, діє «Кодекс честі ліцеїста» із своїм особливим етикетом, підтримується діалог і консультації з батьками, запроваджено діагностику стану здоров'я учнів і заходи щодо оздоровлення. Організована можливість гарячих страв на сніданок і обід, щоденні додаткові заняття (факультативи, спецкурси, творчі майстерні, спортивні секції тощо) тривають до 18 години [3].

Формулювання мети статті – проаналізувати досвід реалізації проектів по формуванню здорового способу життя молоді в Україні

Виклад основного матеріалу дослідження. У нинішній складній соціально-економічній ситуації позашкільні заклади є своєрідними осередками для молодих людей. Напрями діяльності – технічний, туристський, спортивний, художньо-естетичний тощо. Якщо розглянути відомчу підпорядкованість позашкільних закладів, то на сьогодні це три структури – Міністерство освіти, Державний комітет комунального господарства, Державний комітет з питань молодіжної політики, спорту та туризму. Тільки у підпорядкуванні Держкомполспорттур понад тисячі таких закладів в Україні. Основною ознакою позашкільних закладів є можливість безкоштовної участі у їхній роботі. На жаль останнім часом прогресує тенденція до скорочення закладів такого типу.

Один з основних напрямів роботи Соціальної служби для молоді Київської міської державної адміністрації – вулична профілактична робота з метою пропаганди ЗСЖ серед підлітків та молоді, а також профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі. У цьому напрямі Соціальна служба для молоді співпрацює з багатьма вітчизняними та зарубіжними організаціями. Це дитячий фонд при Представництві ООН в Україні – UNISEF, Українська асоціація планування сім'ї тощо. Наукове супроводження – УІСД. Крім того, Соціальна служба для молоді бере безпосередню участь в реалізації спільного українсько-канадського проекту «Молодь за здоров'я». Робота проводиться за допомогою членів дитячих громадських організацій міста та волонтерів Соціальної служби для молоді. Значна увага приділяється методиці «спілкування на рівних», адже та інформація, що потрапляє до молодої людини від однолітка, є

зрозумілішою для неї, більш змістовною і викликає більш довірливе ставлення.

До основних заходів Соціальної служби для молоді щодо пропаганди здорового способу життя відносяться:

- проведення збору-загону дитячих громадських організацій, волонтерських загонів «Молодь за здоровий спосіб життя»;
- проведення тематичних волонтерських змін літніх наметових таборів «Витоки»;
- у межах роботи тренінгового центру проведення лекцій і тренінгів для дітей та підлітків на тему пропаганди здорового способу життя;
- у межах роботи українсько-канадського проекту «Молодь за здоров'я» розроблені та надруковані інформаційні матеріали профілактичної спрямованості;
- робота вуличних соціальних педагогів;
- робота з молоддю, що потребує допомоги;
- робота «Громадської приймальні»;
- тематичні профілактичні дискотеки для молоді.

Збір-похід дитячих громадських організацій міста і волонтерських загонів «Молодь за здоровий спосіб життя» – один з традиційних щорічних заходів Спілки дитячих та юнацьких організацій м.Києва (СПОК) за сприяння Соціальної служби для молоді. У зборі беруть участь дитячі та юнацькі громадські організації, шкільні об'єднання, клуби, творчі колективи, волонтерські загони, представники шкіл-інтернатів міста Києва та різних областей України. Під час збору-походу реалізується багато проектів соціальної спрямованості, наприклад:

- залучення дітей та молоді до профілактичної роботи по запобіганню вживанню наркотичних речовин («Скажи наркотикам – ні»), алкоголю, курінню («Кинь цигарку»);
- залучення дітей та молоді до заходів, спрямованих на збереження репродуктивного здоров'я («У твоїх руках майбутнє»), профілактики хвороб, що передаються статевим шляхом та ВІЛ-інфекції («Будь обережним»);
- зменшення шкоди серед осіб, що вживають наркотики ін'єкційним шляхом «Життя без наркотиків та СНІДу»;
- організація роботи ресурсного центру з питань пропаганди здорового способу життя.

Заняття проходять у формі ігрових тренінгів, лекційних занять, індивідуальних консультацій.

Для змістовного та цікавого відпочинку Соціальна служба для молоді влітку організовує тематичні зміни літніх наметових таборів.

При них працює тренінговий центр. Фахівці проводять лекції та тренінги для підлітків та молоді, намагаючись не лише дати інформацію про ЗСЖ взагалі, а й дізнатися думки самих учасників, впроваджують нові інноваційні форми роботи. У розробці матеріалів профілактичної спрямованості бере участь і ініціативна група молоді. Їх завдання – розробка, макетування та видання інформаційних матеріалів, зйомки профілактичних відеокліпів.

За участі соціальних педагогів Соціальної служби для молоді реалізуються такі програми профілактичної спрямованості:

- проведення вуличних ігротек;
- проведення тематичних дискотек;
- проведення виїзних засідань молодіжного клубу-кафе;
- робота з кризовими категоріями молоді: дітьми, які позбавлені батьківської опіки, дітьми-інвалідами, наркозалежними особами [4].

Ще одним прикладом активності молоді та сприяння і соціальному, і моральному здоров'ю є робота молодіжних громадських організацій в Україні. Найбільш активно проводять роботу з дітьми та молоддю дитячі, жіночі, молодіжні організації та організації, які займаються соціальною роботою з інвалідами. Громадські організації проводять широкий спектр роботи з різними категоріями населення, хоча, безперечно, соціальна робота різних громадських організацій відрізняється і залежить від профілю конкретної організації. За даними дослідження УІСД (Опитування громадської думки за загальнонаціональною вибіркою молодь віком 18-28 років склала 753 респонденти), серед різних напрямів роботи молодіжних громадських організацій можна виокремити такі, що впливають на формування здорового способу життя: організація дозвілля (28%); питання планування сім'ї (22%); реабілітаційна робота з інвалідами (12%); проведення індивідуальних та групових консультацій (12%); профілактика захворювань, що передаються статевим шляхом (7%), психологічна допомога (6%), робота з профілактики правопорушень (5%), патріотичне і моральне виховання (5%), робота з пропаганди здорового способу життя (4%), розвиток творчих здібностей (4%).

В Україні різними організаціями провадяться чисельні акції за гаслами, що мають на меті впливати на громадську свідомість у напрямі ФЗСЖ. Як правило, це одноразові заходи, і не завжди назва відповідає змісту, хоча є і дійові форми.

Так, близько 2300 осіб з 9 регіонів України взяли участь у міжнародній антитютюновій кампанії у межах програми СІНДІ ВООЗ «Кинути палити і стати переможцем». Основний вік учасників – до 34 років. Акція проводилась також і у регіонах країни. Організаторами акції в Україні виступали Міністерство охорони здоров'я, Інститут кардіології ім. М.Д. Стражеска (у м. Києві – міський центр здоров'я).

Звичайно, кинули палити далеко не всі учасники, а головний приз – комп'ютер – виграла студентка з Харкова.

Широкого резонансу набули заходи щодо акції для молоді «Обери життя» (організатори – Український союз промисловців та підприємців, Благодійний фонд «Обери життя», «Український промислово-енергетичний концерн», ЗАТ «Таврійські Ігри»). Це в основному концерти за участі молодих виконавців для великої кількості молоді, що відбуваються у різних містах України. Мета цієї акції – привернути увагу молоді до основних позитивних цінностей життя, до активізації у суспільстві, допомогти молоді у виборі пріоритетів на майбутнє. Ця акція проходила під загальним гаслом відмови від вживання наркотичних засобів, акція мала екологічну спрямованість. Основна ідея акції була спрямована на пропаганду серед молоді таких переваг: одержати освіту, створити сім'ю, вести здоровий спосіб життя, працювати та жити чесно.

Отже накопичений досвід у проведенні заходів та акцій з пропаганди щодо здорового способу життя в Україні дозволяє говорити про можливість та актуальність створення інформаційно-аналітичного центру по накопиченню існуючих практик, необхідність перейти до етапу аналізу ефективності різноманітних програм та відбору кращого досвіду.

Всі заходи можна підрозділити на профілактичні та підтримуючі, індивідуальні та масові, обов'язкові та добровільні, освітні та інформаційні, науково-практичні та методичні тощо. Проте діють вони як окремі елементи, не маючи між собою логічних зв'язків. Не створена єдина система заходів та засобів пропаганди здорового способу життя, не відпрацьовані механізми можливостей застосування соціально-економічних чинників стимулювання молоді до орієнтованого на здоров'я стилю життєдіяльності. Можливо саме цього бракує для стимулювання молоді бути ближче до засад здорового способу життя [5].

Перспектива впровадження ЗСЖ серед населення України полягає у злитті розрізнених елементів наявного досвіду в Загальнодержавну модель по формуванню здорового способу життя, а пропаганда засад ЗСЖ – проводиться цілеспрямовано та систематично за різними напрямками життєдіяльності молодої людини.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок з обраного напрямку. Підводячи підсумки можна сказати, що молода людина напевне більше за інших, майже кожної миті свого життя стоїть на перехресті вибору свого життєвого шляху. Завданням держави є створення умов для позитивного свідомого вибору засад саме здорового способу життя. Політика щодо формування у молоді засад здорового способу життя має забезпечувати всі необхідні компоненти: надавати інформаційну базу та знання для виникнення бажання так жити, забезпечувати практичні можливості, сприяти створенню соціально-

економічних спроможностей для кожної молоді людини, незалежно від її походження, статусу, помешкання та інших соціальних ознак.

Література:

1. Гуменюк С.В. Здоров'язберігаючі технології в системі освіти / С.В. Гуменюк // Науковий вісник Ужгород. ун-ту. Серія : Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород, 2013. – Вип. 26. – С. 55–57.
2. Магльований А.В. Основи інформаційного поля здоров'я особистості / А.В. Магльований // Вісник Чернігівського нац. пед. ун-ту імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2010. – Вип. 81. – С. 285–289.
3. Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації» на 2002-2011 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.health.gov.ua>.
4. Павлова Ю. Вплив превентивних програм на якість життя учасників навчально-виховного процесу / Ю. Павлова // Вісник Чернігів. нац. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2016. – Вип. 136. – С. 156–159.
5. Пономаренко В.С. Рівень і якість життя населення України : монографія / В.С. Пономаренко, М.О. Кизим, Ф.В. Узунов. – Харків : ІНЖЕК, 2003. – 266 с.

ОЛІМПІЙСЬКИЙ РУХ У ВИХОВАННІ ОСОБИСТОСТІ

Момот Олена

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

У статті розкрито роль олімпійського руху у вихованні особистості. Показано приклади олімпійських громадських організацій, мета яких активніше залучати молодь до різних форм самореалізації, творчості.

Ключові слова: *олімпійський рух, особистість, олімпізм, громадські організації, колектив.*

Постановка проблеми. Виховання особистості в колективі є вираженням певних закономірностей розвитку як самої особистості, так і суспільства загалом. Лише в колективних взаєминах створюються сприятливі умови для соціально-психічного розвитку. Відокремлення індивіда від інших людей, від соціального середовища – це створення соціально-психологічного вакууму, який стоїть на заваді розвитку окремої людини і певної спільноти. У такому вакуумі особистість не має ґрунту для соціального успадкування, а отже, і соціального розвитку.

Мета статті – розкрити роль олімпійського руху у вихованні особистості.